

Kinh tế miền Trung đang cần gì?

>> THẢO VY - MINH TÂM

Thực tế cho thấy ngoài thành phố Đà Nẵng những năm gần đây có chuyển biến rõ rệt về hạ tầng như sân bay, cảng biển, thì hạ tầng các địa phương còn lại, đặc biệt là hạ tầng giao thông kết nối toàn vùng và kết nối lên Tây Nguyên cũng như sang các nước trong khu vực để mở rộng giao thương, kinh tế còn rất yếu và rất thiếu. Đó là chưa kể hàng năm lại thường xuyên bị tàn phá do thiên tai.

Hiện có đánh giá là Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, xét trong mối quan hệ kinh tế với các khu vực phát triển phía Bắc, phía Nam, Tây Nguyên và quan hệ với những quốc gia láng giềng như Lào, Thái Lan không khác gì một "ốc đảo", rất khó khăn để tạo nên sức mạnh tổng hợp của cả vùng; cũng như được hưởng lợi, tương tác hỗ trợ bởi các cực tăng trưởng khác.

Cần làm gì để giải quyết những băn khoăn nói trên?. Vấn đề được đặt ra với ông Đinh Văn Thu, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Quảng Nam.

TẦM NHÌN CÒN... HEP!

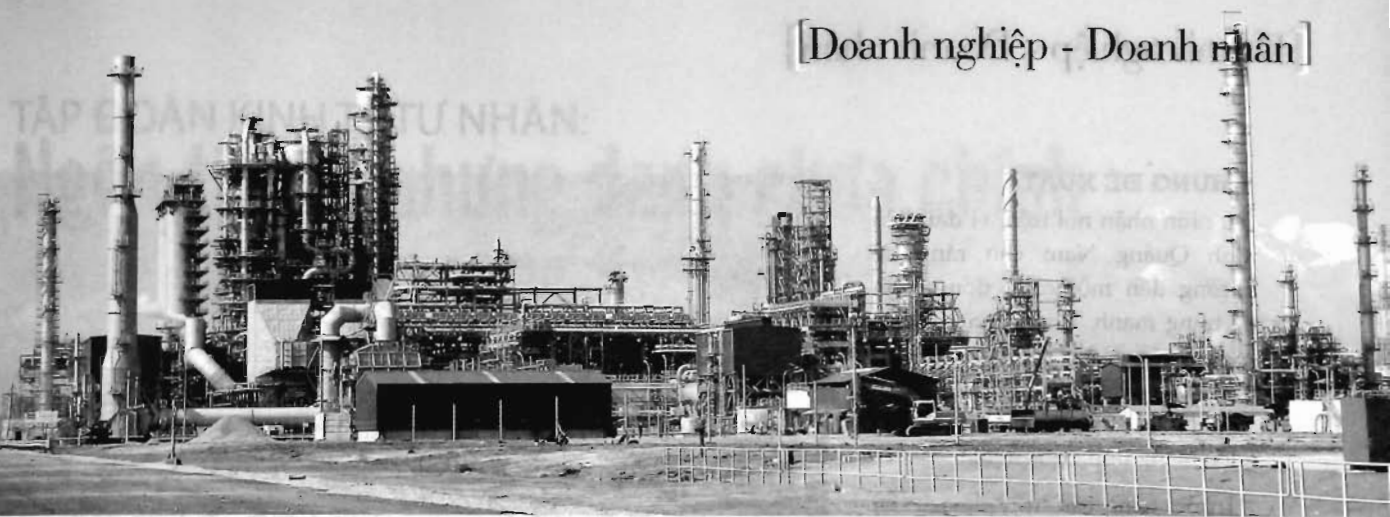
Theo ông Đinh Văn Thu, định hướng phát triển Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung mặc dù mang tính chiến lược dài hạn, nhưng chỉ trong vòng 12 năm đã được ban hành và thay thế bằng 3 quyết định của Thủ tướng Chính phủ. "Chưa nói đến tính hợp lý và luận cứ khoa học trong nội dung

của các quyết định này, chỉ mỗi chuyện thay đổi liên tục như vậy sẽ làm ảnh hưởng đến định hướng chiến lược phát triển của từng địa phương trong vùng; Đặc biệt là những công trình hạ tầng then chốt có vốn đầu tư lớn". Ông Đinh Văn Thu, nhận định.

Sở dĩ có sự điều chỉnh nhiều lần về

chiến lược, nguyên nhân là trước khi thành lập Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, cơ quan chuyên trách chưa có một khảo sát, đánh giá khoa học thật sự khách quan với sự tham gia đồng thời của các tổ chức quốc tế, những nhà đầu tư chiến lược cùng các quốc gia lân cận có ảnh hưởng trong khu vực để phân tích một cách toàn diện về vị

trí, vai trò, những ưu nhược điểm và lợi thế cạnh tranh trong từng giai đoạn của khu vực này. Có làm được điều đó mới giúp thiết lập một quy hoạch định hướng phát triển không gian gắn liền với quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội hợp lý cho toàn vùng. Trong đó xác định rõ danh mục, quy mô, tiến độ và nguồn vốn các công trình then chốt cấp vùng cần đầu tư; Những giải pháp để sớm hình thành trên thực tế và những cơ chế, thiết chế cần thiết đi kèm, đặc biệt là đối với các công trình hạ tầng.

Và một khi công trình hạ tầng còn quá nhiều vấp vấp, tất yếu sẽ là lực cản lớn cho phát triển kinh tế của toàn vùng miền Trung.

KHI SÂN BÓNG CÓ NHIỀU... TRỌNG TÀI CHÍNH!

Có thể mượn hình ảnh trên một sân bóng, thay vì chỉ một "áo đen tuyết còi" nay có quá nhiều người được giao cùng trọng trách "vua sân cỏ".

"Hiện tại vẫn đang duy trì cơ chế kiêm nhiệm và chỉ tập trung một đầu mối tại Trung ương theo dõi cả 4 vùng kinh tế trọng điểm; bao gồm Vùng trọng điểm phía Bắc, Vùng trọng điểm phía Nam, Vùng trọng điểm miền Trung và Vùng trọng điểm đồng bằng sông Cửu Long thông qua Ban Chỉ đạo điều phối các Vùng kinh tế trọng điểm quốc gia. Chính cơ chế có phần lỏng lẻo và hạn chế tính thực tiễn tại những địa phương này đã và đang dẫn đến tình trạng các địa phương

trong mỗi vùng kinh tế trọng điểm, cơ bản tự mình nghiên cứu thiết lập các quy hoạch phát triển từng năm cho đến 5 năm mà thiếu đi vai trò, tiếng nói của một cơ quan quản lý chung. Việc hạn chế dàn trải, tập trung đầu tư hiện đại hóa các công trình hạ tầng đầu mỗi như cảng biển, sân bay để xứng tầm phục vụ cho cả vùng, hoặc tập trung đầu tư các tuyến đường cao tốc, đường bộ liên vùng, xuyên quốc gia nhằm rút ngắn thời gian di chuyển, tăng quy mô thị trường và có thể dùng chung hạ tầng thiết yếu của nhau... thì từng địa phương đều có thể nhận thức được. Song khi triển khai, với thực tế tâm lý nôn nóng đi trước và cục bộ địa phương lại đóng vai trò chỉ phối. Do đó nếu không có sự giám sát, can thiệp và tham mưu khách quan, kịp thời cho Chính phủ, coi như rất phi thực tế khi cho rằng các địa phương sẽ tự giác đặt lợi ích của toàn vùng lên trên lợi ích của địa phương mình!". Ông Đinh Văn Thu, biện giải.

CƠ CHẾ VỐN CHƯA HỮU HIỆU

"Còn thiếu một cơ chế đột phá phát triển cho các địa phương trong Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, nhất là một cơ chế ưu tiên đặc biệt cho phát triển kết cấu hạ tầng ở khu vực này!". Ông Đinh Văn Thu, đặt vấn đề.

Trong thời gian qua, các cơ chế khuyến khích đầu tư thường được phân chia theo điều kiện phát triển kinh tế - xã hội của từng địa

phương; và phân theo lĩnh vực cần khuyến khích đầu tư trong phạm vi cả nước, sau đó có bổ sung thêm cho các khu vực tập trung phát triển kinh tế quy mô nhỏ, như khu công nghiệp, khu kinh tế...

"Những công trình kết cấu hạ tầng của Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung đóng vai trò đặc biệt quan trọng như thế nào đối với phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo an ninh - quốc phòng của vùng và của quốc gia thì đã được khẳng định ở nhiều chủ trương. Tuy nhiên cho đến nay những công trình do Trung ương đầu tư trên địa bàn, phần lớn đều triển khai chậm, như sân bay quốc tế Đà Nẵng, nhà máy lọc dầu Dung Quất, đường cao tốc Đà Nẵng - Quảng Ngãi, đường ven biển từ Thừa Thiên - Huế đến Bình Định, các đường trục kết nối hành lang kinh tế Đông Tây... Trong khi đó thì những công trình địa phương đầu tư, do hạn chế về nguồn vốn và cũng chủ yếu trông chờ từ ngân sách nên đã đầu tư dàn trải, manh mún; năng lực khai thác thấp, chưa kể không đủ vốn buộc phải giãn hoặc dừng thi công khiến đã lãng phí lại càng lãng phí hơn. Rõ ràng việc thiếu cơ chế đặc biệt để huy động đầu tư từ các nguồn vốn ngoài ngân sách, đã và đang là một hạn chế cho sự hình thành đồng bộ hệ thống hạ tầng chất lượng cao của Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung!".

Ông Đinh Văn Thu phân tích như vậy.

NHỮNG ĐỀ XUẤT

Từ nhìn nhận nói trên, vị đại diện tỉnh Quảng Nam cho rằng để hướng đến một cộng đồng kinh tế hùng mạnh, trong thời gian tới xét về góc độ kết cấu hạ tầng, đòi hỏi Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung cần sớm có những chuyên biến mang tính bước ngoặt.

“Trước tiên, cần quy hoạch lại mạng lưới kết cấu hạ tầng chiến lược cho cả vùng. Vấn đề này được thực hiện trên cơ sở Chính phủ cho đầu tư vốn quốc tế để khảo sát, phân tích, đánh giá một cách toàn diện, khách quan và khoa học hơn. Đề bài ra ở đây là cần làm bật lên được sức cạnh tranh riêng có của khu vực này với tư cách là một cực tăng trưởng của Việt Nam trên phạm vi khu vực Đông Nam Á, chứ không nên chỉ dừng lại ở quan điểm chạy theo hai trung tâm kinh tế phía Bắc và phía Nam.

Bước tiếp theo là thiết lập một tổ chức chuyên trách để quản lý, điều phối trực tiếp các quy hoạch và chiến lược phát triển vùng. Tổ chức này được hình thành gắn với một cơ cấu chặt chẽ, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn rõ ràng, do Thủ tướng quyết định thành lập và có trụ sở làm việc đặt tại trung tâm của vùng – có thể là thành phố Đà Nẵng – hoạt động mang tính độc lập tương đối với chính quyền các địa phương, không can thiệp vào quyền tự chủ của địa phương theo các quy định phân cấp hiện hành. Sau khi phê duyệt quy hoạch xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng then chốt và dùng chung cho Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, Chính phủ cần ban hành một cơ chế ưu đãi đặc biệt cho riêng khu vực này để tăng tính hấp dẫn thu hút các nhà đầu tư và du khách đến đây làm ăn, tham quan du lịch. Qua đó khuyến khích các thành phần kinh tế mạnh dạn bỏ vốn đầu tư một số công trình hạ tầng theo hình thức hợp tác công – tư (Public

“Cho đến nay, tiến trình liên kết – hợp tác ở miền Trung vẫn chưa có những bước tiến bộ thực chất và những thay đổi có tính đột phá. Bằng chứng rõ rệt nhất là lĩnh vực đầu tư xây dựng hạ tầng. Các địa phương vẫn tiếp tục triển khai những dự án cảng biển, sân bay... mà vẫn chưa hề có những động thái phối hợp để xem xét lại hiệu quả của quy hoạch, mặc dù đã có rất nhiều cảnh báo từ những nghiên cứu độc lập. Do đó cần tiếp cận vấn đề ở một góc độ khác. Nếu việc đồng thuận về nhu cầu liên kết – hợp tác đã diễn ra dễ dàng, nhưng thực tế lại vô cùng khó trong triển khai, thì vấn đề lại nằm ở chỗ có nhiều lực cản rất lớn chưa được nhận diện, hoặc chưa có những giải pháp phù hợp để khắc phục. Các lực cản này đã trì hoãn một tiến trình mà lẽ ra phải được tiến hành ngay, nếu không nói là đã quá muộn!”

PGS – TS Lâm Chí Dũng, trường Đại học Kinh tế Đà Nẵng, chia sẻ.

Private Partnerships - PPP). Bên cạnh đó, Chính phủ cũng phải ưu tiên bố trí vốn từ nguồn ngân sách tập trung, từ phát hành trái phiếu trong nước, quốc tế cùng các nguồn vốn ODA để đầu tư xây dựng những công trình khó có khả năng huy động vốn từ các thành phần kinh tế khác”.

Ông Đinh Văn Thu nêu cụ thể 3 đề

xuất. Bởi theo ông Thu, giải quyết rốt ráo vấn đề hạ tầng cho miền Trung nói chung và 5 địa phương trong Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung nói riêng, sẽ giúp tạo nền tảng vững chắc cho trục xương sống quốc gia này; đồng thời làm nên sức mạnh tổng hợp của cả vùng trên cơ sở hưởng lợi từ tương tác hỗ trợ của các cực tăng trưởng khác.☞